

ئايا سوڧيا و پهيماى لوزان

24-07-2020

نووسه رهاكان

زريان روژهلالتى

كورتە : دواچار توركيا مزگهوتى ئاياسوڧياى بو «عيبادەت» كرده وه، به شىك له ئىسلامىيەكانى كوردستانىش به وه دلخوشن به لام، پىده چىت ئەمه زياتر له عيبادەت، سىياسەتى له پشت بىت! ئەويش نهك ته نيا سىياسەتى نىوخۆ، بهلكوو سىياسەتلىكى قولتري نىوده ولەتى!

زىيان رۇژھەنلەتلىرى

بەرايى

دوچار تۈركىيە مەزگەللىرى ئاسسۇفياي بۇ «عبادەت» كىردەۋە، بەشىك لە ئىسلامىيەكانى كوردستانىش بەۋە دلخۇشنى بەلام، پىدەچىت ئەمە زىيان لە عبادەت، سىياسەتلى لە پىشت بىت! ئەۋىش نەك تەننىا سىياسەتلى نىۋخۇ، بەلكو سىياسەتلىكى قوۋلتىرى نىۋدەۋلەتلى! دەستەبەك زىيان ۋەك بابەتلىكى سىياسەتلى نىۋخۇيى بۇ راكىشانى دەنگى موحافىزەكارەكان سەبرى دەكەن و پىياناۋايە، دەرکەۋتلى دوۋپارتى تازە لە ھەناۋى ئاكارىتى و ئەگەرى كەمبۈنەۋەۋى دەنگەكانى ئەۋ حىزبە ھۆكارى ئەمەيە. رەنگە ئەم دىدگايە، سوۋچىكى بابەتەكە روۋىنكەتەۋە بەلام ھەموۋى نابىنى.

كىردنەۋەۋى ئاسسۇفيا رىك لەۋ رۇژھەنى كە كەمتر لە سەدسال بەر ئىستا پەيمانى لۇزانى تىدا مۇركرا، واىكردوۋە تا ھەندىكى دىكە، جەخت لە رەھەندەكانى سىياسەتلى دەرەۋەۋى ئەم بابەتە بگەنەۋە. پىدەچىت ئەمە خەۋىنىكى ئايدۇلۇۋى- ئىسلامى سەرۋىكۆمۈرى تۈركىيە بىت كە ۋەختى خۇي بە «موجاھىد ئەردۇغان» ناۋدەبرا. ھەرۋەھا بۇ ئاكارىتىش بابەتلىكى گىرنگە كە ھەر لە ئىستاۋە لە خەمى ھەلىزاردى داھاتوۋدايە و بە تەمايە دەنگەكانى نەچنە سىندوۋقەكانى پارتى دەۋا و پارتى داھاتوۋ! بەلام لەئاستى ئايدۇلۇۋى- سىياسىش بىرازى، ئەمە بۇ پىنگە شەخسى خۇدى سەرۋىكۆمۈرى تۈركىيەش بابەتلىكى گىرنگە. لە ھەمانكاتدا، بابەتلى ئاىا سۇفيا دەتوانى نموۋنەيەكى زىندوۋ بىت كە چۇنچۇنى گىرمانەۋى داۋراۋبوۋنى سىياسەتلى نىۋخۇ و دەرەۋە لەبەكتىرى پوۋچەلە.

ئاىا سۇفيا و پىسەكانى سىياسەتلى دەرەۋە

كىردنەۋەۋى مەزگەللىرى ئاىا سۇفيا لە سالىرۇۋى پەيمانى لۇزان، ئەۋىش لەكاتىكىدا كە تۈركىيە لە رۇۋى ئەمپۇدا، لە سىنوۋرەكانى لەگەل يۇنان و دەرپاي سىپى، لەسەر سوۋرىا و عىراق كىشەۋە لەگەل ئەۋروپا و رۇژئاۋا ھەيە واتايەكى زىيان پەيدا دەكات. ئەمىرىكا لەگەل تۈركىيە لەسەر رۇژئاۋا ناكۆكىي ھەيە و تۈركىيە بە كىردەۋە بە درىۋاۋى ۹۱۱ كم سىنوۋرى خۇي لەگەل سوۋرىا، لە چەند سەد كىلومەترىكى كەم نەبىت، بە درىۋاۋى ۳۰-۴۰ كم ھاتوۋتە پىش. كىشەۋە دوۋرگەكان و سىنوۋرەكانى دەرپاي سىپى لەگەل يۇنان و قوبرس زىندوۋ بوۋتەۋە. بەمدوۋاىيانەش زىيان لە ۱۰ كم لە ھەندىك شوپىن ھاتوۋتە ناۋ خاكى ھەرىمى كوردستان و بىرۋەكە گۆرپىنى سىنوۋرى بە كىردەۋە جىبەجىكردوۋە.

ئەمىرىكا پىۋەندىيەكى پىر لە ھەلبەز و داۋەزى لەگەل تۈركىيە ھەيە و ئەۋروپا، بە تايبەتلى فەرەنسا لە سىياسەتەكانى ئەنگەرە نارازىيە. لەبەرەمبەر ئەۋەشدا تۈركىيە بادانەۋەيەكى بەرەۋ دىنئى سىلامى و رۇژھەلەت كىردوۋە و كەلك لە ناكۆكىي جەمسەرەكانى دىنئى ئەمپۇ دەگرىت بۇ ئەۋەۋى سىياسەتەكانى خۇي سەرىخات. ئەم كىشانە و سىياسەتلى دەرەۋەۋى تۈركىيە دەرەدەخات كە ئەۋ خوازىرى نوپىكردنەۋەۋى پەيمانى لۇزانە. ئەمە شىتىكە كە پىشتر ئەردۇغان بە ئاشكرا داۋاى كىردوۋە.

ئاىا سۇفيا و پەيمانى لۇزان

ۋەك تۈركەكان ئامازەۋى پىدەكەن، لۇزان تاپۇۋى دامەزاندنى دەۋلەتلىك بوۋ لەسەر داروپەردوۋى دەۋلەتلى عوسمانى. ھەندىك ئەمە بەسەرگەۋتن دەزانن و ھەندىكى دىكەش بەشكىست. ھەرچۇنىك بىت، بەھۇي لۇزان و رىككەۋتلى حكومەتلى ئەنگەرە لەگەل بەرىتانىا و فەرەنسا، سىنوۋرەكانى ئەمپۇۋى كۆمۈرى تۈركىيە شگلى گىرت، ھەرچەند ھەندىكىيان چەند سالىكى دىكەۋى خاىاند ھەتا يەكلاكرانەۋە؛ ۋەك پىرسى وىلايەتلى موۋسلى و ھاتاي.

تۈركىيە مافى ھاتوۋچۇۋى لە گەرۋەكانى ئىستانبۇل بە ئەۋروپىيەكان دا و لەسەر بابەتەكانى ۋەك قەرز و سىنوۋر و مافى كەمىنەكان كە مەبەست لىنى ئەرمەنەكان بوۋ رىككەۋتن. ئەمە دەستى تۈركىيە بۇ سەرگوتكىردنى ھەرچۇرە بىزافىكى سىياسىي كوردىش ئاۋەللا كىرد، چوۋنكە لە لۇزان دانپىدانانىكى نىۋدەۋلەتلى- رۇژئاۋاۋاۋى بۇ كۆمۈرەكەۋى ۋەرگىرتىۋو.

ئەنجام

نەزىكەۋى يەك دەيە داۋى لۇزان، ئاتاتۈرك كە پىۋەندىيەكى بەھىزى لەگەل رۇژئاۋا دامەزاندبوۋ، ئاسسۇفياي كىردە مۇزەخانە و ئەمەش

وہک ھەنگاویکی سیمبولیک بۆ پتەوکردنی ھاوپەیمانی تورکیای کۆماری و رۆژئاوا سەیر دەکرا. ئیستاش ئەردوغان لە کاتی کدا نایاسۆفیای کردەوہ کہ ھەمان کیشەکانی نزیکە سەدسال بەرلە ئیستا لە نارادان! کیشە سەنور و پیکدادانی خەونە ئیمپریالییەکانی ئەو لە گەل دەولەتانی دیکە، لە گەل کیشە کەمینە کریستیانی و پرسی کورد! ھاوپەیمانی تورکیا- رۆژئاوا ھیشتا بەردەوامە بەلام پایەکانی دەھەژین، بۆیە زەحمەت نییە پینشینی بکەین کہ لە چەند سالی داھاتوودا، کۆ دەزانن لەوانە یە تا سەدسالە لۆزان، ئەو ھاوپەیمانییە یان تیکدەچیت، یان نوێ دەکریتەوہ!